

Optymalizacja układu turbin w elektrowniach wiatrowych z zastosowaniem algorytmów genetycznych

Paweł Małecki

14.06.2024

1 Wstęp

W farmach wiatrowych turbiny są rozmieszczone blisko siebie ze względów ekonomicznych związanych z wykorzystaniem ziemi oraz infrastrukturą, taką jak drogi dojazdowe i linie przesyłowe. Jednakże ta bliskość powoduje, że turbiny są dotknięte przez efekt wake, w którym turbulencje i zmniejszona prędkość wiatru za turbiną wiatrową wpływają negatywnie na produkcję energii turbin znajdujących się w strefie cienia aerodynamicznego. Turbulencje te mogą powodować straty energii na farmach wiatrowych sięgające 10-20%.

Badania sugerują, że proste układy prowadzą do nieoptymalnej wydajności, zwłaszcza w dużych farmach wiatrowych z setkami lub tysiącami turbin. W związku z tym istnieje potrzeba stosowania metod optymalizacyjnych, które uwzględniają zarówno minimalizację efektu wake, jak i maksymalizację produkcji energii, przy jednoczesnym spełnieniu ograniczeń przestrzennych.

2 Model efektu wake i rocznej produkcji energii

2.1 Model Jensena

Model Jensena jest jednym z najczęściej stosowanych modeli do opisu efektu wake w farmach wiatrowych. Model ten zakłada, że prędkość wiatru za turbiną maleje wzdłuż osi strugi wake, a obszar wake rozszerza się stożkowo. Wzór opisujący prędkość wiatru za turbiną i pod wpływem turbiny j jest następujący:

$$u_{ij} = u_0 \left(1 - \frac{2}{3} \left(\frac{r_r}{r + \alpha x} \right)^2 \right) \quad (1)$$

gdzie α to współczynnik napływu zależny m.in. od wysokości wieży turbiny wiatrowej. Dla uproszczenia można przyjąć $\alpha = 0.1$.

Prędkość wiatru przepływającego przez i -tą turbinę dla N turbin znajdujących się przed nią można opisać następującym równaniem:

$$u_i = u_0 \left(1 - \sqrt{\sum_{j=1}^N \left(1 - \frac{u_{ij}}{u_0} \right)^2} \right) \quad (2)$$

gdzie:

- u_i - prędkość wiatru przepływającego przez i -tą turbinę (w m/s),
- u_0 - prędkość wiatru przed turbinami (w m/s),
- u_{ij} - prędkość wiatru za turbiną j wpływająca na turbinę i (w m/s),
- N - liczba turbin znajdujących się przed turbiną i .

2.2 Charakterystyka mocy turbiny

Moc generowana przez i -tą turbinę wiatrową przy prędkości wiatru v_i jest określana na podstawie charakterystyki mocy turbiny, która zazwyczaj jest podana jako funkcja prędkości wiatru. Najczęściej używana formuła na moc P w zależności od prędkości wiatru v jest następująca:

$$P_i(v_i) = \begin{cases} 0, & \text{if } v < v_{ci} \text{ or } v > v_{co} \\ P_{\text{rated}} \left(\frac{v - v_{ci}}{v_r - v_{ci}} \right)^3, & \text{if } v_{ci} \leq v < v_r \\ P_r, & \text{if } v_r \leq v < v_{co} \end{cases} \quad (3)$$

gdzie:

- $P_i(v_i)$ - wyjście mocy i -tej turbiny dla prędkości v_i ,
- P_{rated} - moc znamionowa turbiny (w MW),
- v_{ci} - prędkość wiatru do uruchomienia (w m/s),
- v_r - znamionowa prędkość wiatru (w m/s),
- v_{co} - prędkość wiatru do wyłączenia (w m/s).

2.3 Roczna Produkcja Energii (AEP)

Roczna produkcja energii (Annual Energy Production, AEP) jest kluczowym wskaźnikiem efektywności farmy wiatrowej. AEP można obliczyć, integrując moc generowaną przez turbiny wiatrowe w ciągu roku, uwzględniając zmienność prędkości wiatru i efekt wake. Formuła na $AEP_{\text{total}}(\mathbf{X})$ całkowitą roczną energię farmy wyrażoną w MWh jest następująca:

$$AEP_{\text{total}}(\mathbf{X}) = \sum_{i=1}^N AEP_i(\mathbf{X}) = \sum_{i=1}^N \int_0^{360^\circ} \int_0^{u_{\max}} [P_i(u_i, u_0, \theta) \cdot p(u_0, \theta) \cdot 8760] du_0 d\theta \quad (4)$$

gdzie:

- $\mathbf{X}$ wektor pozycji turbin,
- N liczba turbin wiatrowych,
- $AEP_i(\mathbf{X})$ roczna energia dla i -tej turbiny wyrażona w MWh,
- u_i prędkość wiatru dla i -tej turbiny uwzględniająca efekt wake opisany w sekcji 2.1,
- θ kierunek wiatru,
- $P_i(u_i, u_0, \theta)$ moc wyjściowa dla i -tej turbiny jako funkcja u_i , u_0 i θ ,
- $p(u_0, \theta)$ to funkcja gęstości prawdopodobieństwa dla u_0 i θ ,
- $u_{\max}(\mathbf{X})$ to maksymalna prędkość wiatru, którą wpływają turbiny, zależna od układu i efektów wake.

Funkcja gęstości prawdopodobieństwa $p(u_0, \theta)$ dla prędkości wiatru u_0 i kierunku θ opiera się na róży wiatru, czyli reprezentacji rozkładu prędkości i kierunków wiatru dla danej lokalizacji. Pozwala na uwzględnienie dominujących kierunków wiatru oraz częstotliwości ich występowania.

3 Ograniczenia minimalizacji

Zmienne $t_i = (x_i, y_i)$ oznaczające pozycję i -tej turbiny, są ograniczone do przedziału $[0, L]$, czyli kwadratowego obszaru dopuszczalnego:

$$x_i, y_i \in [0, L], \quad i = 1, 2, \dots, N$$

Minimalna odległość między każdą parą turbin jest określona jako D :

$$\|t_i - t_j\| \geq D \quad \text{dla } i, j = 1, 2, \dots, N, \quad i \neq j$$

gdzie:

- N jest liczbą turbin,
- $\|\mathbf{r}_i - \mathbf{r}_j\|$ oznacza odległość euklidesową między turbinami i i j .

4 Funkcja celu

Funkcja celu dla maksymalizacji produkcji energii układu turbin w farmie wiatrowej opiera się na rocznej produkcji energii (AEP).

$$AEP_{\text{total}}(\mathbf{X}) = \sum_{i=1}^N AEP_i(\mathbf{X}) \quad (5)$$

Rozważane były również modyfikację funkcji celu o dodanie do funkcji kar w dwóch wariantach.

$$AEP_{\text{total}}(\mathbf{X}) = \sum_{i=1}^N AEP_i(\mathbf{X}) - \text{boundaryPenalty}(\mathbf{X}) - \text{spacingPenalty}(\mathbf{X}) \quad (6)$$

oraz

$$AEP_{\text{total}}(\mathbf{X}) = \sum_{i=1}^N AEP_i(\mathbf{X}) \times \text{isLayoutValid}(\mathbf{X}) \quad (7)$$

gdzie:

- $\text{boundaryPenalty}(\mathbf{X})$ funkcja kary zwracająca ilość niepoprawnych pozycji turbin wychodzących poza dopuszczany obszar układu przemnożoną przez pewien skalar.
- $\text{spacingPenalty}(\mathbf{X})$ funkcja kary oblicza sumę kwadratów różnicy pomiędzy minimalną dopuszczalną odległością D między każdą parą turbin, a rzeczywistą odległością między tymi turbinami w danym rozmieszczeniu $\mathbf{X}$. Im mniejsza odległość niż minimalna, tym większa kara. Kwadraty odległości liczone dla $\|t_i - t_j\| < D$ w przeciwnym wypadku 0.
- $\text{isLayoutValid}(\mathbf{X})$ funkcja kary weryfikująca poprawność układu turbin zwracająca 1 dla poprawnego układu 0 lub 0.5.

5 Dane do problemu

Dane uproszczone z farmy wiatrowej w Kostomłotach znajduje się w województwie dolnośląskim, w południowej Polsce. Róża wiatru dla tego obszaru została przedstawiona na rysunku 1. Charakterystyka mocy turbin znajduje się na rysunku 2.

- Liczba turbin: 9
- Powierzchnia obszaru: $2100m \times 2100m$
- Minimalna odległość między turbinami: 300 m
- Prędkość wiatru: 9.8 m/s
- Kierunek wiatru: 300.0°
- Wysokość gondoli: 122 m
- Średnica łopat wiatraka: 136 m
- Turbiny wiatrowe: Vestas V136
  - Moc nominalna: 3 MW
  - Prędkość włączania: 3.0 m/s
  - Prędkość wyłączania: 22.5 m/s

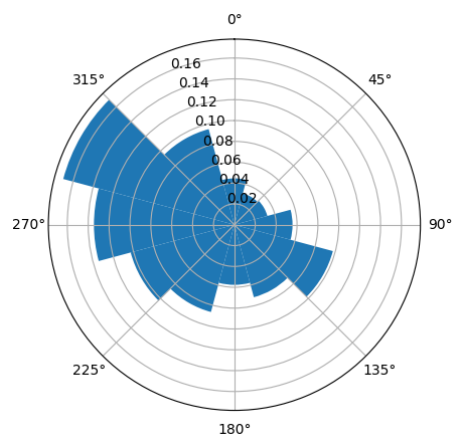

Figure 1: Róża wiatru dla obszaru FW Kostomłoty

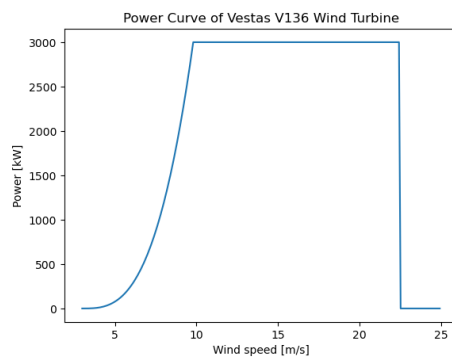

Figure 2: Przybliżona charakterystyka mocy turbin Vestas V136

6 Przedstawienie zamodelowanego środowiska

Na rysunku 3 przedstawiono mapę wpływu efektu wake na prędkość wiatru dla różnych kierunków wiatru.

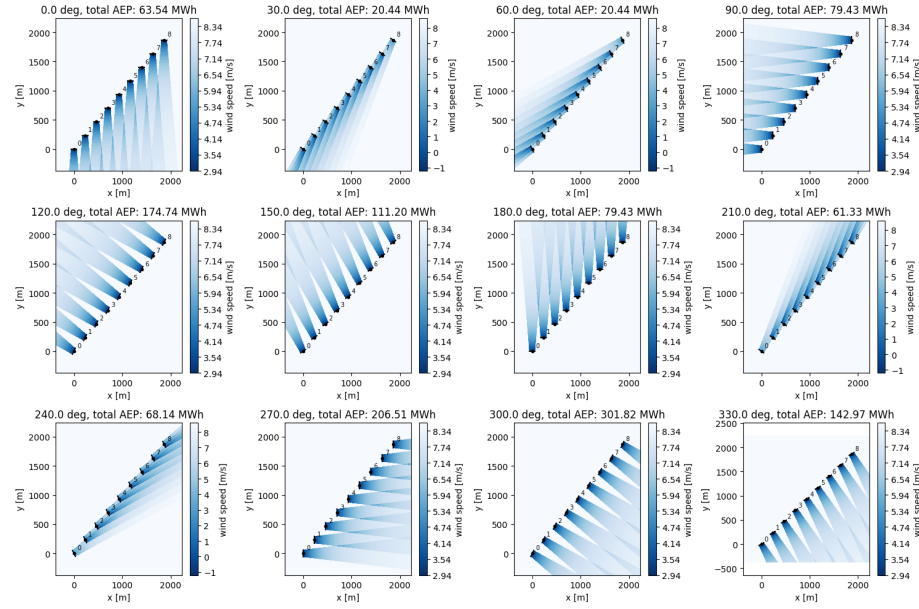

Figure 3: Mapa efektu wake dla różnych kierunków wiatru

7 Rozwiązanie za pomocą metody Powell'a

Dla losowego początkowego układu turbin metoda Powell'a uzyskała poprawne rozwiązania w 20% z 10 wykonanych symulacji (poprawne układy turbin). Maksymalna moc rocznej produkcji energii (AEP) dla poprawnego układu wyniosła 276.924 MWh.

8 Rozwiązanie za pomocą algorytmów genetycznych

Dla zastosowania algorytmu genetycznego z wielkością populacji początkowej 100 osobników, 50 generacji, 4 osobnikach uczestniczących w krzyżowaniu metodą dwupunktową, z selekcją typu Stochastic universal sampling (SUS), operatorem mutacji swap z prawdopodobieństwem 20% uzyskujemy rozwiązanie, którego maksymalna moc rocznej produkcji energii (AEP) dla poprawnego układu wyniosła 301.816 MWh. Finalny układ turbin znajduje się na na rysunku 4.

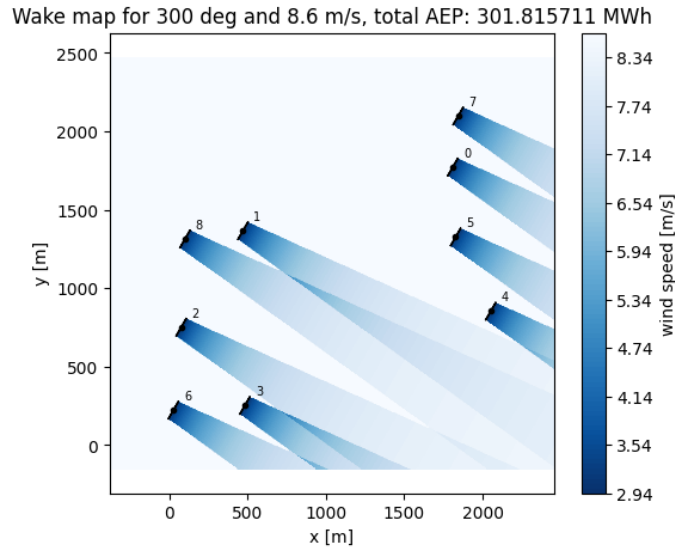

Figure 4: Wynikowy najlepszy układ turbin pochodzący z algorytmu genetycznego

9 Wnioski

Metoda Powell'a jest efektywna w przypadku prostych problemów optymalizacyjnych, jednak może napotykać trudności w bardziej złożonych układach. Jednak przy większej ilości iteracji osiągnęła poprawne rozwiązania. Możemy zaobserwować, że głównym czynnikiem decydującym o jakości uzyskanego rozwiązania i jego poprawności jest początkowo wylosowany układ turbin.

Zastosowanie algorytmów genetycznych okazało się skuteczne w znalezieniu bardziej optymalnych rozwiązań w porównaniu do metody Powell'a.

Algorytmy genetyczne są skutecznymi narzędziami do rozwiązywania problemów optymalizacyjnych, zwłaszcza w przypadkach, gdzie przestrzeń poszukiwań jest duża i funkcja celu może mieć wiele lokalnych optimum. Dzięki swojej naturze ewolucyjnej, algorytmy genetyczne są dobrze przystosowane do znajdowania rozwiązań zbliżonych do optymalnych, nawet w przypadku funkcji celu, które nie są różniczkowalne posiadają wiele lokalnych ekstremów.

Podsumowując, algorytmy genetyczne stanowią potężne narzędzie do rozwiązywania złożonych problemów optymalizacyjnych, oferując równowagę między eksploracją i eksploatacją przestrzeni poszukiwań, co prowadzi do efektywnego znalezienia najlepszych rozwiązań dla zadanego problemu.

References

- [1] Adam Słowik, Halina Kwaśnicka, *Evolutionary algorithms and their applications to engineering problems*, 2020.
- [2] David E. Goldberg, *Algorytmy genetyczne i ich zastosowania*.
- [3] Jarosław Arabas, *Wykłady z algorytmów ewolucyjnych*.
- [4] Zbigniew Michalewicz, David B. Fogel, *Jak to rozwiązać, czyli nowoczesna heurystyka*.
- [5] Naima, Charhouni, Sallaou, Mohammed, Mansouri, Khalifa, *Realistic wind farm design layout optimization with different wind turbines types*, 2019.
- [6] Polenergia, *FW Kostomłoty*, www.polenergia.pl/nasze-aktywa/wytwarzanie/ladowe-farmy-wiatrowe/fw-kostomloty/.
- [7] Energy Fundamentals, *Offshore wind farm layout optimization: What is the hype?*, www.energy-fundamentals.org/15.htm.
- [8] Maldonado-Correa, J. et al., *Analysis of the Annual Energy Production of the Villonaco Wind Farm*, 2023.
- [9] Vattenfall Group, *Mathematics generate million euro savings on future offshore wind farms*, group.vattenfall.com/press-and-media/newsroom/2019/mathematics-generate-million-euro-savings-on-future-offshore-wind-farms.
- [10] Synapse Energy, *Wind farm wake effects are real: we should plan them*, www.synapse-energy.com/offshore-wind-wake-effects-are-real-we-should-plan-them.
- [11] MIT News, *Wind farm optimization: Energy flow*, news.mit.edu/2022/wind-farm-optimization-energy-flow-0811.
- [12] Neural Designer, *Genetic algorithms for feature selection*, https://www.neuraldesigner.com/blog/genetic_algorithms_for_feature_selection/.
- [13] Towards Data Science, *Introduction to genetic algorithms including example code*, <https://towardsdatascience.com/introduction-to-genetic-algorithms-including-example-code-e396e98d8bf3>.